

Spis treści

Przedmowa 13

Autorzy 17

CZĘŚĆ 1 Wprowadzenie do terapii uzależnień opartej na dowodach naukowych 21

ROZDZIAŁ 1 Co to jest terapia oparta na dowodach naukowych? 23

James L. Sorensen, Jennifer E. Hettema i Sandra Larios

Streszczenie 23

Co to znaczy „oparty na dowodach naukowych”? 25

Ocena dostępnych wyników badań 26

Przykłady najważniejszych badań i ich ustalenia 31

Przykłady terapii opartych na dowodach naukowych 34

Wnioski i dalsze wskazówki 38

Bibliografia 38

ROZDZIAŁ 2 Badanie procesu terapii uzależnień: rola niespecyficznych czynników terapii 41

T. Cameron Wild i Jody Wolfe

Streszczenie 41

Wprowadzenie 41

Poziom zgłaszalności 44

Zaangażowanie w proces terapii a jej rezultaty 49

Podsumowanie 55

Bibliografia 56

CZĘŚĆ 2 Diagnoza i monitorowanie leczenia 63

ROZDZIAŁ 3 Historia używania i aktualne używanie substancji psychoaktywnych 65

Stephen A. Maisto i Marketa Krenek

Streszczenie 65

Metody kwestionariuszowe/wywiady do diagnozy używania alkoholu i narkotyków 68

Biomarkery używania alkoholu i narkotyków 83

Podsumowanie i wnioski 89

Bibliografia 89

ROZDZIAŁ 4 **Uzależnienie i diagnoza 92**

Scott H. Stewart

Streszczenie 92

Wprowadzenie 92

Definicje zaburzeń związanych z nadużywaniem substancji psychoaktywnych 93

Metody badań przesiewowych 97

Postępowanie diagnostyczne 99

Podsumowanie 101

Bibliografia 101

ROZDZIAŁ 5 **Diagnostowanie innych zaburzeń psychicznych współwystępujących z uzależnieniami 103**

David J. Kavanagh i Jennifer M. Connolly

Streszczenie 103

Definicje 104

Cechy współwystępujących zaburzeń istotne diagnostycznie 104

Badania przesiewowe pod kątem współchorobowości 114

Bibliografia 125

ROZDZIAŁ 6 **Zindywidualizowana ocena problemu**

I. Ocena czynników poznawczych i behawioralnych 131

Laura J. Holt, Linda S. Kranitz i Ned L. Cooney

Streszczenie 131

Bodźce poprzedzające pragnienie użycia substancji psychoaktywnych i/lub nawrót 133

Poczucie własnej skuteczności 135

Oczekiwania 138

Motywacja 140

Diagnoza odczuwania głodu 142

Podsumowanie 144

Bibliografia 145

ROZDZIAŁ 7 **Zindywidualizowana ocena problemu**

II. Ocena klienta w szerszej perspektywie 149

Linda S. Kranitz, Laura J. Holt i Ned L. Cooney

Streszczenie 149

Umiejętność radzenia sobie w trudnych sytuacjach 150

Konsekwencje 152

Wsparcie społeczne 155

Potrzeby i preferencje związane z terapią 156

Zaangażowanie w program Anonimowych Alkoholików 157

Duchowość i religijność 158

Narzędzia wielowymiarowe 160

Podsumowanie 161

Bibliografia 161

CZĘŚĆ 3	Metody terapeutyczne 165
ROZDZIAŁ 8	Poznawczo-behawioralne terapie uzależnień 167
	<i>Danielle Barry i Nancy M. Petry</i>
	Streszczenie 167
	Wprowadzenie 168
	Podstawy terapii behawioralnej i poznawczej 168
	Poznawczo-behawioralna terapia uzależnień 170
	Ogólna formuła CBT dla uzależnień 171
	Badania dotyczące skuteczności CBT uzależnień 178
	Podsumowanie 179
	Bibliografia 179
ROZDZIAŁ 9	Dialog motywujący jako terapia uzależnień 181
	<i>Lisa H. Glynn i Theresa B. Moyers</i>
	Streszczenie 181
	Wprowadzenie: dylemat terapeuty 181
	Co to jest dialog motywujący? 182
	Cztery zasady dialogu motywującego: „elementy wspólne” 182
	Język klienta: szczególnie składnik DM 183
	Duch dialogu motywującego 184
	Powrót do konsultacji z początku rozdziału 184
	Transtheoretyczny model zmiany 185
	Powszechne błędne przekonania dotyczące DM 186
	Czy dialog motywujący jest skuteczny? 187
	Szkolenia w zakresie prowadzenia dialogu motywującego i ich ocena 187
	Wnioski 188
	Internetowe źródła informacji na temat dialogu motywującego 192
	Lektury uzupełniające 193
	Bibliografia 193
ROZDZIAŁ 10	Krótką interwencja 195
	<i>Eileen Kaner, Dorothy Newbury-Birch i Nick Heather</i>
	Streszczenie 195
	Wprowadzenie 196
	Tło 196
	Początki i podstawy teoretyczne 197
	Dane eksperymentalne 199
	Badania przesiewowe i krótkie interwencje w placówkach podstawowej opieki zdrowotnej 203
	Zagadnienia związane z implementacją 210
	Wnioski 214
	Bibliografia 215
ROZDZIAŁ 11	Zapobieganie nawrotom picia: dane empiryczne i kierunki rozwoju 219
	<i>G. Alan Marlatt, Sarah W. Bowen i Katie Witkiewitz</i>
	Streszczenie 219
	Historia zapobiegania nawrotom 219
	Teoretyczne podstawy zapobiegania nawrotom 222
	Badania potwierdzające skuteczność zapobiegania nawrotom 224
	Terapeutyczne komponenty interwencji zorientowanych na zapobieganie nawrotom 225

Specyficzne strategie interwencyjne	226
Ogólnorozwojowe strategie interwencyjne	229
Podsumowanie i wnioski	233
Bibliografia	234

ROZDZIAŁ 12 **Zastosowanie behawioralnej terapii par w leczeniu odwykowym** 236

Adrian B. Kelly

Streszczenie	236
Wprowadzenie do behawioralnej terapii par z problemem alkoholowym	237
Jak skuteczna jest behawioralna terapia par w leczeniu uzależnień?	243
Uwagi krytyczne wobec behawioralnej terapii par z problemem alkoholowym	244
Rozszerzenie behawioralnej terapii par o rozwiązania pochodzące z terapii skoncentrowanej na emocjach	247
Wnioski	248
Podziękowanie	249
Bibliografia	249

ROZDZIAŁ 13 **Systemy zachęt i wsparcie społeczne** 251

Stephen T. Higgins i Randall E. Rogers

Streszczenie	251
Wprowadzenie	252
Tworzenie modelu terapii	252
Wsparcie społeczne	253
Systemy zachęt	255
Dane empiryczne	255
Pierwsze badanie	256
Rozszerzenie stosowania metody wsparcia społecznego o leczenie pacjentów uzależnionych od kokainy i opiatów	257
Dalsze poszerzanie obszarów stosowania metody wsparcia społecznego	258
Wnioski	263
Podziękowanie	265
Bibliografia	265

ROZDZIAŁ 14 **Czy terapia jest koniecznością? Samowyleczenia a system leczenia** 268

Harald Klingemann i Justyna Klingemann

Streszczenie	268
Profesjonalne i laickie systemy wsparcia, czyli o kryzysie leczenia uzależnień	269
Remisja samoistna, samowyleczenie zachowań nalogowych	271
Stworzenie klimatu społecznego sprzyjającego samowyleceniom: sugestie dla osób zaangażowanych w tworzenie polityki społecznej w dziedzinie uzależnień	281
Bibliografia	283

ROZDZIAŁ 15 **Farmakoterapia wspomagająca w leczeniu uzależnienia od alkoholu i narkotyków** 287

Robert Swift i Lorenzo Leggio

Wprowadzenie	287
Neurobiologia uzależnień	289

	Farmakoterapia uzależnień	291
	Farmakoterapia jako terapia wspomagająca	302
	Wnioski	304
	Bibliografia	304
CZĘŚĆ 4	Specyficzne populacje	311
ROZDZIAŁ 16	Nierówności w dostępie do leczenia uzależnień. Mniejszości etniczne i seksualne	313
	<i>Arthur W. Blume, Michelle R. Resor i Anthony V. Kantin</i>	
	Streszczenie	313
	Nierówności w korzystaniu z leczenia uzależnień	315
	Przyczyny nierówności	316
	Kwestie związane z diagnozą	316
	Kwestie związane z leczeniem	317
	Zróżnicowanie wartości kulturowych może wpływać na wyniki terapii	318
	Upředzenia, rasizm i homofobia	318
	Terapie oparte na dowodach naukowych a klienci z grup mniejszościowych	319
	Podsumowanie	320
	Bibliografia	321
ROZDZIAŁ 17	Leczenie pacjentów z współwystępującymi zaburzeniami psychicznymi	325
	<i>Morten Hesse i Mats Fridell</i>	
	Streszczenie	325
	Potwierdzone empirycznie metody terapii i współchorobowość	325
	Czy współwystępowanie zaburzeń psychicznych jest wskaźnikiem niepomyślnej prognozy?	326
	Jak zmieniają się w czasie objawy współwystępujących zaburzeń	327
	Leczenie współwystępujących zaburzeń	328
	Bibliografia	337
ROZDZIAŁ 18	Naukowo udokumentowane interwencje kierowane do młodzieży nadużywającej substancji psychoaktywnych	341
	<i>Josephine M. Hawke i Yifrah Kaminer</i>	
	Streszczenie	341
	Wprowadzenie	342
	Systematyczne przeglądy publikacji i metaanalizy	342
	Interwencje	344
	Kierunki rozwoju	351
	Bibliografia	353
ROZDZIAŁ 19	Działania profilaktyczne kierowane do studentów	357
	<i>Clayton Neighbors, Eric R. Pedersen i Mary E. Larimer</i>	
	Streszczenie	357
	Profilaktyka/krótka interwencja a terapia	359
	Metody przekazywania interwencji	360
	Wnioski	370
	Bibliografia	370
ROZDZIAŁ 20	Terapie internetowe oparte na dowodach naukowych	375
	<i>John A. Cunningham</i>	
	Streszczenie	375

Jak wyglądają interwencje internetowe?	377
Czynniki do uwzględniania w badaniach na temat skuteczności interwencji internetowych	385
Perspektywy rozwoju	389
Bibliografia	389

CZĘŚĆ 5 **Terapia oparta na dowodach naukowych w praktyce** 393

ROZDZIAŁ 21 **Planowanie terapii uzależnień opartej na dowodach naukowych** 395

Nora E. Noel

Streszczenie	395
Podstawowe zasady formułowania planu terapii	399
Etapy tworzenia indywidualnego planu terapii	401
Postępy w kierunku planowania terapii opartej na dowodach naukowych	408
Bibliografia	410

ROZDZIAŁ 22 **Adaptacja i wdrażanie terapii opartej na dowodach naukowych** 412

Patrick M. Flynn i D. Dwayne Simpson

Streszczenie	412
Tło i wprowadzenie	413
Adaptacja i implementacja	414
Metody zarządzania	415
Implementacja wyników badań: model zmiany programu	416
Praktyczne zastosowania: ocena funkcjonowania organizacji	421
Instrukcja przeprowadzenia sondażu	423
Interpretacja	423
Strategie wprowadzania reform	424
Wnioski i implikacje	425
Kierunki rozwoju	426
Podziękowanie	428
Bibliografia	428

CZĘŚĆ 6 **Rzut oka w przyszłość** 431

ROZDZIAŁ 23 **Wyzwania stojące przed terapiami opartymi na dowodach naukowych** 433

Peter M. Miller

Streszczenie	433
Sprawy bieżące i wyzwania	435
Wnioski	439
Bibliografia	440

DODATEK 1

Leczenie osób uzależnionych od alkoholu w Polsce 441

Jadwiga Fudala

Streszczenie	441
Wzory picia alkoholu i skala zaburzeń wynikających ze spożywania alkoholu	442
Historia leczenia uzależnienia od alkoholu w Polsce	443
Podstawy prawne systemu leczenia osób uzależnionych	445

Organizacja i dostępność leczenia uzależnienia od alkoholu	447
Finansowanie leczenia zaburzeń wynikających z używania alkoholu	448
Pacjenci placówek leczenia uzależnienia od alkoholu	450
Kadra placówek leczenia uzależnienia od alkoholu	450
Sądowe zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	451
Metody leczenia uzależnienia	452
Inne obszary lecznictwa	456
Podsumowanie	459
Bibliografia	460

DODATEK 2

Leczenie osób uzależnionych od narkotyków w Polsce	462
<i>Bogusława Bukowska</i>	
Streszczenie	462
Epidemiologia	463
Zgłaszalność do leczenia z powodu problemu narkotykowego	463
Struktura systemu leczenia i terapii	465
Leczenie stacjonarne w ośrodkach rehabilitacji	467
Spółeczność terapeutyczna a badania nad skutecznością leczenia	472
Od modelu abstynencyjnego do modelu ograniczania szkód zdrowotnych: leczenie substytucyjne	473
Oferta w placówkach leczenia ambulatoryjnego	475
Ewolucja postaw terapeutów	477
Refleksje na temat systemu opieki i leczenia osób uzależnionych od narkotyków w Polsce	478
Warunki skutecznego wdrażania wyników badań naukowych do codziennej praktyki klinicznej	479
Podsumowanie	481
Bibliografia	482

INDEKS RZECZOWY 485

INDEKS OSÓB 496